

rijksuniversiteit
groningen

Wordt *Lesson Study* lessenstudie?

Onderzoek naar de effectiviteit en
bruikbaarheid van *Lesson Study* in de
Nederlandse context

Siebrich de Vries, Gerrit Roorda & Klaas van Veen

9 mei 2017

Professionaliseringsaanbod

- › Veel inspiratie, maar weinig concreet
- › Weinig relatie met dagelijkse issues in de klas
- › Geen coherent curriculum
- › Extra werk, veel tijd
- › School er niet goed op ingericht
- › Leiderschap: retorische ondersteuning
- › **Even een momentum en dan...**

Kenmerken effectieve professionalisering

- ingebed in eigen lespraktijk
- problemen rond vakinhoud, vakdidactiek, leerproces leerlingen
- actief en onderzoekend
- samen met collega's, ook samen bepalen (ruimte)
- voldoende duur, tijd en ruimte
- ingebed in de school & leiderschap
- theory of improvement: weten dat het werkt

(Van Veen et al., 2010; Van Driel et al, 2012; Maandag et al, 2017)

Lesson Study

samenwerking
docenten
+ docenten &
leerlingen

evaluatie =
cruciaal

praktisch en
systematisch
proces

Hattie:
docenten als
evaluators van
impact .93

Focus op betrokkenheid en vooruitgang van alle leerlingen

rijksuniversiteit
groningen

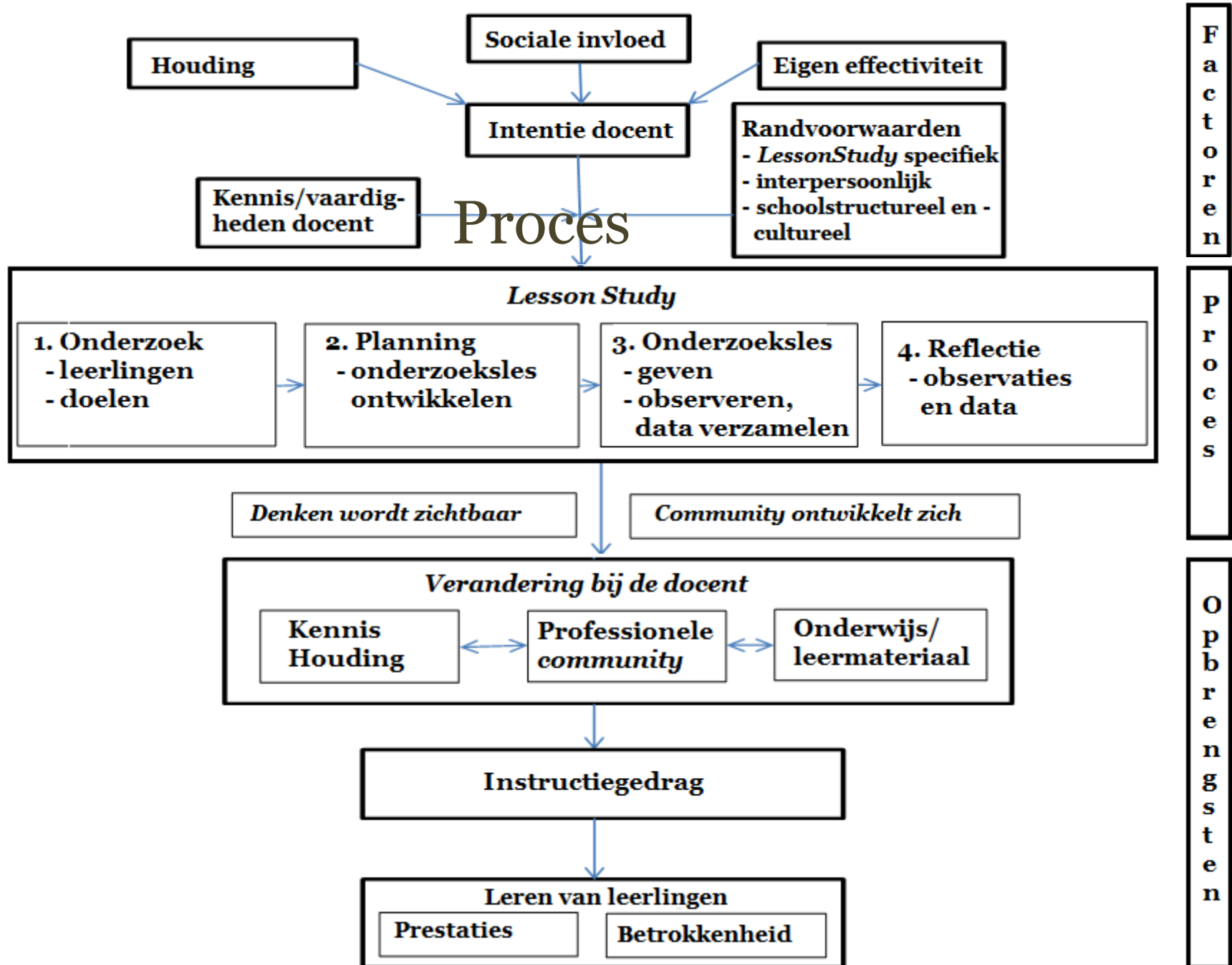
Centrale onderzoeksvraag:

Lesson Study:
Effectief en bruikbaar
in het Nederlandse onderwijs?

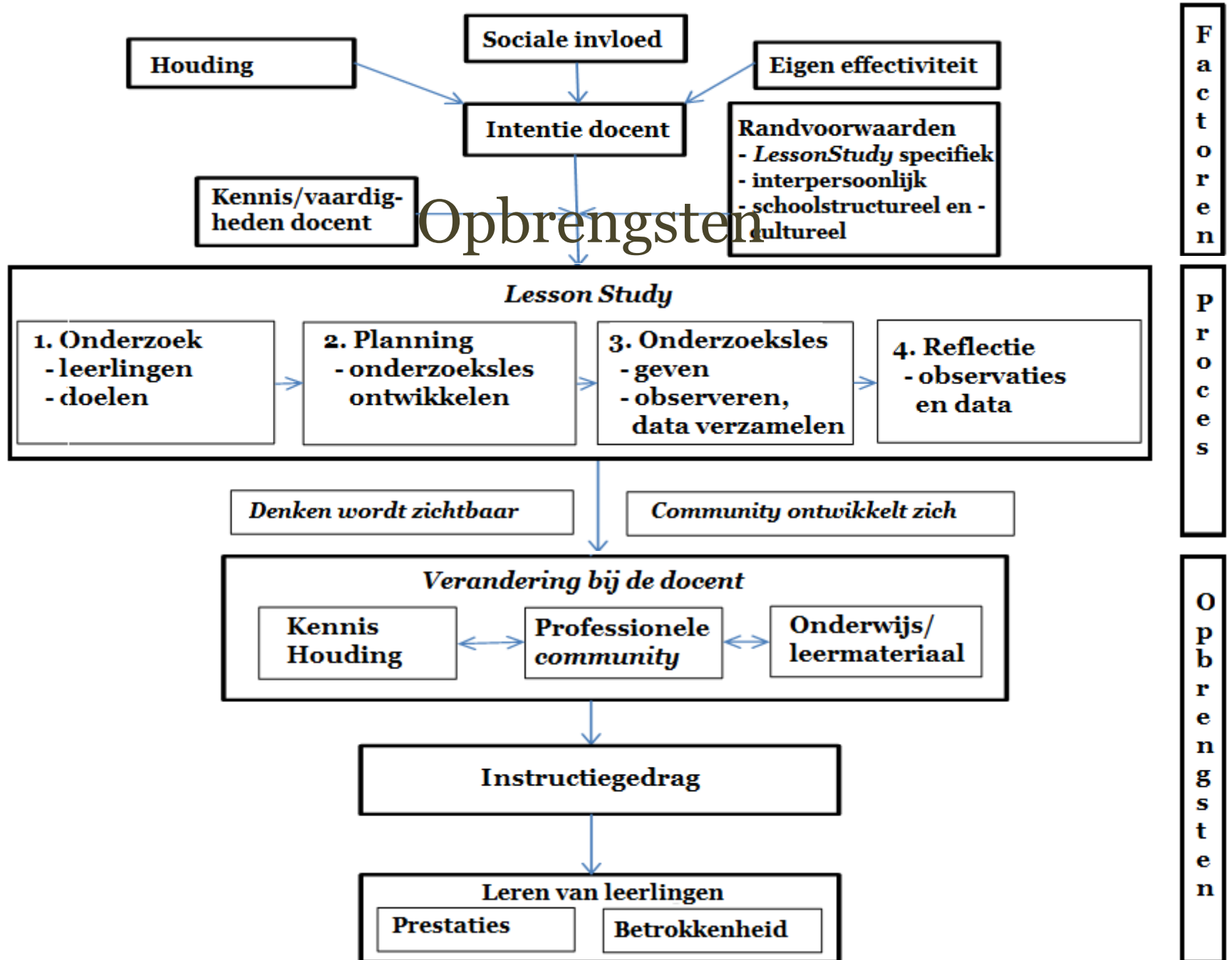

Drie onderzoeksvragen

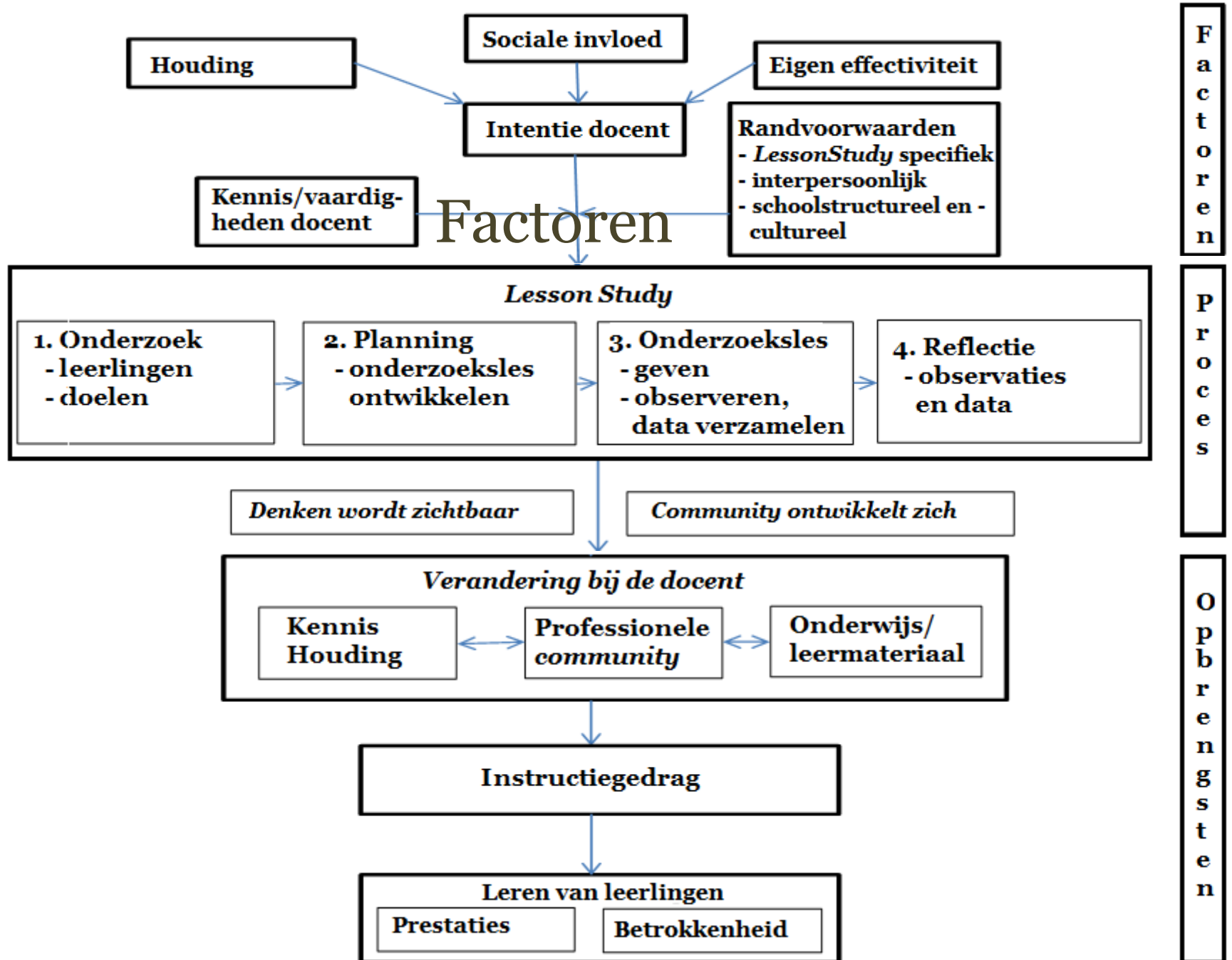
1. Wat zijn de opbrengsten van *Lesson Study*?
2. Wat weten we over het *Lesson Study*-proces, waarin zit de potentie en waar de valkuilen?
3. Welke factoren zijn bevorderend of belemmerend voor *Lesson Study*?

Theoretisch model (De Vries et al., 2017), gebaseerd op Fishbein (2008) en Lewis et al. (2009)

Theoretisch model (De Vries et al., 2017), gebaseerd op Fishbein (2008) en Lewis et al. (2009)

Theoretisch model (De Vries et al., 2017), gebaseerd op Fishbein (2008) en Lewis et al. (2009)

Onderzoeksaanpak: *Overzichtsstudie*

internationale en nationale (onderzoeks)literatuur over
Lesson Study:

- voortgebouwd op bestaand review van Xu en Pedder (2014)
- 2013-juli 2016: van 266 peer-reviewed artikelen → 57 artikelen
- Nederlandse publicaties: van 90 → 24 artikelen

Geografische spreiding over continenten	<p>Noord-Amerika: 15 (USA, Canada)</p> <p>Azië: 14 (m.n. Maleisië, Filippijnen, Hong Kong, Japan, Singapore en China)</p> <p>Europa: 27 (m.n. UK, Ierland, Noorwegen, Spanje, Nederland)</p> <p>Afrika: 1</p> <p>Australië: 1</p>
Schoolsettings	<p>Lerarenopleiding 18</p> <p>Primair onderwijs: 19</p> <p>Voortgezet onderwijs: 25</p> <p>Hoger onderwijs: 1</p>
Vakken	<p>Wiskunde: 35</p> <p>Science: 7</p> <p>Engels: 7</p> <p>Zaakvakken (ak, gs, ml): 5</p> <p>Talen: 6</p>
Theoretisch kader	<p>Opbrengsten: 38</p> <p>Proces: 20</p> <p>Factoren: 18</p>
Type onderzoek	<p>Type 1: 23</p> <p>Type 2: 30</p> <p>Type 3: 4</p>

Onderzoeksaanpak: *Casus en portretten*

- › circa 30 docenten Nederlands en wiskunde van 13 VO-scholen gedurende twee jaar gevolgd waarin ze vier *Lesson Study*-cycli hebben uitgevoerd.

- › data verzameld met:
 - vragenlijsten
 - interviews
 - observaties

Nederlands

wiskunde

beide vakken

lerarenopleiding

Vragen aan de zaal

1. Doe je al *Lesson Study*, en zo ja waarom?
2. Hoe ervaar je het deelnemen aan *Lesson Study*?
3. Wat levert deelname aan *Lesson Study* je op?
4. Vind je alle fasen van een *Lesson Study* van belang?
5. Wat vind je lastig aan deelname aan *Lesson Study*?
6. Vind je of lijkt *Lesson Study* van waarde voor je school?

Wat kan *Lesson Study* opleveren?

Overzichtsstudie:

- › allerlei kennis en inzichten op het gebied van vakinhoud, (vak)didactiek en pedagogiek
- › meer inzicht in het leren en denken van leerlingen
- › docenten ervaren ‘professionele *community*’, waardoor verbondenheid en solidariteit met collega’s wordt bevorderd
- › positieve effecten op het lesgeven en op leerlingen

Casus:

- › allerlei (vak)didactische kennis en inzichten
- › verbeterd begrip van het denken van leerlingen
- › ‘professionele *community*’
- › meer inzicht in onderwijs-/leermateriaal
- › vaak kleinere maar soms ook grote veranderingen in hun onderwijspraktijk

Wat weten we over het *Lesson Study*-proces?

Overzichtsstudie:

- › *Lesson Study* bevordert integratie theorie – praktijk
- › alle vier kenmerken van Lesson Study (Onderzoek, Lesplanontwikkeling, Onderzoeksles geven en observeren, en Reflectie) lijken tot leren te stimuleren

Casus:

- › alle vier kenmerken als leerzaam en uitvoerbaar
- › hoewel kenmerken Onderzoek en Lesplanontwikkeling meer moeite kosten

Welke factoren zijn bevorderend / belemmerend?

Overzichtsstudie:

- › docentniveau: de eigen motivatie van de docenten, docenten die het belang van deze benadering inzien.
- › niveau van het *Lesson Study*–proces: goede (vakdidactische) ondersteuning en goed materiaal.
- › interpersoonlijk niveau: een open gespreksklimaat in de teams.
- › schoolniveau: beschikbare tijd, en een schoolleiding die het zowel praktisch (bijvoorbeeld qua roostering) als inhoudelijk ondersteunt.

Casus:

bevorderend bleek

- › positieve houding van de docenten
- › goede begeleiding door de vakdidactici
- › goede samenwerking in het eigen team
- › tijd die voor de docenten was geregeld en op de vrijdagmiddag was ingeroosterd

belemmerend bleek voor sommige docenten:

- › samenstelling van het team
- › ontbreken van steun en belangstelling van de schoolleiding

Is *Lesson Study* effectief en bruikbaar in de Nederlandse context?

- › *Lesson Study* is potentieel krachtige professionaliseringsbenadering door werken met collega's, focus op het vak en het leren van de eigen leerlingen
- › De effectiviteit en bruikbaarheid hangen echter in hoge mate af van de realisering van de kwaliteit van het proces en van de bevorderende factoren:

Bevorderende factoren bij Lesson Study

1. *Docenten* die zelf de keuze maken, gemotiveerd zijn en het nut ervan inzien.
2. *Schoolleiding* die het langdurig en inhoudelijk steunt, die tijd organiseert en het weet te integreren als onderdeel van het werk van docenten.
3. *Begeleiding* zowel op proces als op (vak)didactische inhoud (inclusief verschaffen van goed materiaal).
4. Aandacht voor de *samenwerking* tussen docenten in de teams (veilige leergemeenschap).

rijksuniversiteit
groningen

Bedankt voor uw aandacht